

Tienduizenden faillissementen. Honderdduizenden ontslagen. Miljoenen werklozen. Miljarden verliezen. De crisis lijkt soms een zaak van cijfers. Maar het gaat wel degelijk om mensen. De Tijd brengt elke week het verhaal van een frontsoldaat. Een curator, een politicus, een vakbondsmann, een bankier.

DEZE WEEK: GEFAILLEERDE BEDRIJFSLEIDER PHILIP OOSTERLINCK, NU VRIJWILLIGER VOOR DE VZW TUSSENSTAP VOOR ONDERNEMERS OP EEN KRUISPUNT

‘Er is moed nodig om te falen’

Drie jaar geleden ging hij onderuit. Samen met het levenswerk van drie generaties. Maar Philip Oosterlinck (51) krabbelde overeind, en zet zich nu vrijwillig in voor ondernemers in moeilijkheden. De golf van bedrijfssluitingen door de ogen van een ervaringsdeskundige. ‘Een faillissement is een tragedie. Crisis of niet. De schaamte en het financiële leed worden niet kleiner omdat de wereldeconomie in het slop zit.’

‘Eerlijk? Ik had De Tijd veel liever op een andere manier gehaald. Ik steek dat niet onder stoelen of banken. Onderneming van het Jaar, of zo. De droom van elke kmo. Het verhaal van een mislukking is veel minder leuk om te vertellen. Als ondernemer, maar vooral als echtgenoot en als vader. Mijn kinderen studeren nog. Mijn dochter is bijna handelsingenieur, mijn oudste zoon volgt kunstgeschiedenis, mijn jongste zoon zit in het middelbaar. Ik zou het vreselijk vinden als zij hierop aangesproken zouden worden. Ik ging failliet, niet zij. Maar goed. Ik heb dus beslist toch te getuigen. Met hun zegen. Faillissementen gaan niet vanzelf uit de taboesfeer geraken. Mensen gaan daar hun nek voor moeten uitsteken. En dan voel ik me geroepen. Eens ondernemer, altijd ondernemer, zeker?’

‘Om die reden bood ik me vorig jaar ook aan als vrijwilliger bij Tussenstap, een tak van de vzw Zenitor die zich bekommert om gefailleerde ondernemers. Ik wilde niet zomaar aanvaarden dat er voor hen zo goed als geen vangnet was. Ik wilde er iets aan doen. Lotgenoten bijstaan met raad en daad. Heel kleine dingen, in de praktijk. Een keer meegaan naar een of andere overheidsdienst. Managementadvies geven. Er simpelweg zijn, vaak. Vooral dat, eigenlijk.’

‘Een ondernemer die failliet gaat, heeft meestal het gevoel dat hij moederziel alleen is. De enige verliezer in een wereld vol winnaars. Ten onrecht natuurlijk. Vorig jaar waren er in ons land meer dan 8.500 faillissementen. Dit jaar worden dat er door de crisis waarschijnlijk nog veel meer. En toch. Faillissementen worden nog altijd als de ultieme nederlaag ervaren. Niet het minst door de gefailleerden zelf. Hoe groot de financiële en juridische problemen ook zijn, de emotionele schade is bij de meesten nog veel groter. De geknakte trots. Het gedrukte ego. De gevoelens van schaamte. Dáár worstelen de meeste gefailleerden in de eerste plaats mee.’

‘Een faillissement laat ook vaak blijvende littekens na. Een tijdje geleden hoorde ik op een Vlericksessie voor herstarters een topondernemer spreken. Een man die na een faillissement een fantastische business uit de grond gestampt had. Welke zág die wonde weer opengaan terwijl hij zijn uiteenzetting gaf. Ondanks alles wat hij daarna gepresteerd had. Heel schrijnend. Zelf heb ik dat ook. Telkens als ik bij een gefailleerde langs ga, beleef ik het weer allemaal opnieuw. De slopende onzekerheid van de laatste maanden. De paniekaanvallen. De misselijkheid. De slapeloze nachten. De verbijstering van ‘mijn’ mensen toen ik het hun vertelde. Hun tranen. Het gevoel dat de wereld instortte toen de curator de bedrijfsparking op kwam gereden. Drie jaar na de feiten heb ik nog altijd nachtmerries. Pure posttraumatische stress.’

LEVEN LANG SCHULDIG

‘Er is moed nodig om te falen. Dat wordt heel vaak onderschat. Een ondernemer die nu failliet gaat, denkt niet: ‘Het was crisis, ik kon het niet helpen.’ Die denkt, al dan niet hardop: ‘Ik heb gefaald.’ Een faillissement is niet meer of minder tragisch omdat de economie in het slop zit. De schaamte en het financiële en materiële leed zijn precies hetzelfde. Mijn bedrijf ging drie jaar geleden over de kop. Op een haar na, maar daar gaat het nu even niet over. Dat maakt ook absoluut geen verschil, helaas. Als het toen niet gebeurd was, had de crisis ons ongetwijfeld nu de genadeslag gegeven.

Maar ik geloof niet dat dat ook maar het kleinste beetje verschil had gemaakt. Het was nog altijd het levenswerk van mijn overgrootvader, mijn grootvader en mijn vader geweest dat ik voor mijn ogen had zien verkruielen. En dat was me nog altijd even ondraaglijk zwaar gevallen. Crisis of niet.’

‘Een ondernemer gaat zelden alléén onderuit, dat is het grote drama. Heel vaak sleurt hij heel veel mensen in zijn val mee. Partners en kinderen in de eerste plaats. Maar ook werknemers en hun gezinnen, en soms leveranciers, schuldeisers, klanten en zelfs familieleden. De collateral damage van een faillissement is vaak gigantisch groot. Veel gefailleerden voelen zich daar ook een leven lang schuldig over. Zeker ten aanzien van hun gezin. Ik ken er die elke avond met een lege maag gaan slapen. Die een dag- en een nachtshift en drie weekendjobs combineren. Om toch maar zo snel mogelijk uit de schulden te geraken, en weer ver-

“

Elke ondernemer die failliet gaat, voelt zich moederziel alleen. De enige verliezer in een wereld vol winnaars. Ook al gingen in ons land vorig jaar meer dan 8500 bedrijven over de kop.

der te kunnen met hun leven. Als ze daar al de kans toe krijgen. Een faillissement is echt wel een stigma. Zelfs als je nadien gewoon als loontrekkende aan de slag wil. Je zou denken: bedrijven zitten te wachten op mensen die bewezen hebben dat ze initiatief durven te nemen. Niet dus. En opnieuw beginnen als zelfstandige is hier in België al helemaal onmogelijk.’

‘Er is, tot overmaat van ramp, totaal geen vangnet voor ondernemers die failliet gaan. Ook dat is een groot probleem. De mensen die ze in dienst hebben, worden - terecht - heel goed beschermd. Er staat een leger sociale werkers en dienstverleners klaar om hen op te vangen als het fout gaat. Ze hebben recht op ontslagvergoedingen, uitkeringen, loopbaanbegeleiding en zelfs omscholing. Dat is fantastisch, begrijp me niet verkeerd. Maar het contrast met de ondernemer is wel heel erg groot. Voor hen is er niks. Vaak worden ze net niet

als criminelen behandeld. Ook al zijn zij het wel die hun nek uitsteken, risico's nemen en de economie doen draaien. Dat klopt toch niet?’

‘Vlamingen zijn te weinig ondernemend, zeggen ze dan. Ze durven te weinig risico's nemen. Maar kan je hun dat kwalijk nemen, als de inzet zo groot is? Het is alles of niets. Dat heb ik aan den lijve ondervonden. En dat maakt het wel héél erg hard als het mis gaat. Niet alleen financieel en materieel, ook sociaal word je compleet gedegradeerd. Absurd. Iemand die naast een promotie grijpt, wordt toch ook niet meteen dood en begraven verklaard? Het zou wat zijn, als we voor iedereen zo streng zouden zijn als voor ondernemers.’

‘Verzachtende omstandigheden zijn er meestal ook niet bij. Ik was bijvoorbeeld enig kind. De enige die het bedrijf kon voortzetten. En dat probeerde ik zo goed mogelijk te doen. Onder aan de ladder beginnen, langzaam opklimmen, manage-

“

Er is leven na de dood, zegt men soms. Maar een faillissement is echt wel de doodste aller doden. Crisis of niet. Daar moeten we dringend iets aan doen.

mentcursussen volgen bij Vlerick... Ik deed het allemaal. Ook al was dat niet noodzakelijk het leven dat ik voor ogen had. Ik erfde niet alleen het levenswerk, maar ook de vergissingen van drie generaties. En die probeerde ik - jammer genoeg tevergeefs - recht te trekken. Verdiende ik daar een standbeeld voor? Nee. Natuurlijk niet. Maar een heel klein beetje menselijkheid en begrip waren mooi geweest toen het fout liep. Dat heb ik bij sommige mensen echt wel gemist.’

MODELMIJSLUKKING

‘Als ik op mijn faillissement terugkijk, heb ik nog altijd het meeste moeite met de meedogenloosheid van het systeem. Ik was een voorbeeldgefaillieerde, hoe raar dat ook mag klinken. Een modelmislukking. Dat ligt in mijn karakter. Als ik iets doe, probeer ik het altijd zo goed mogelijk te doen. Ook falen. Ik trok heel vroeg aan de alarmbel toen ik merkte dat het fout begon te gaan. Om te vermijden dat er een domino op gang zou komen, en dat anderen door mij in de problemen zouden geraken. En dat werkte. Ik kon al mijn schulden vereffenen. Binnen de kortste keren waren al mijn mensen opnieuw aan het werk. Maar zodra het faillissement uitgesproken was, leek niets van dat alles er nog toe te doen. Niet de honderden mensen die mijn overgrootvader, mijn grootvader, mijn vader en ik meer dan een eeuw lang werk hadden gegeven. Niet de ouderen die we een job hadden gegeven terwijl niemand anders in hen geloofde. Niet de laaggeschoolden die we cursussen hadden laten volgen om ze toch maar aan boord te kunnen houden. Niet de miljoenen die we in de economie en in het gemeenschapsleven hadden geïnvesteerd. Niets van dat alles leek ook nog maar iets te betekenen. Ik probeer het nu niet te doen klinken alsof ik medelijden heb met mezelf. Want dat is niet zo. Echt niet. Maar dat deed en doet me nog altijd ontzettend veel pijn.’

‘Er is leven na de dood, zeggen ze soms. Maar een faillissement is de doodste aller doden. En daar moeten we iets aan doen. Er moet een mentaliteitswijziging komen. En dat kan. In de Verenigde Staten kijkt men bijvoorbeeld helemaal anders tegen faillissementen aan. Als je daar geen drie keer over de kop bent gegaan, dan deug je niet als ondernemer. Dan vinden ze dat je niet genoeg hebt gedurfd, en te weinig risico hebt genomen. Hier krijg je één kans, en dan geen meer. Ook al had je brute pech, of zaten de omstandigheden tegen. Dat moeten we dringend aanpakken. Nu meer dan ooit.’

Wouter VAN DRIESSECHE

■ Informatie over de vzw Tussenstap: www.tussenstap.be. Volgende week: de crisis van Vlaams minister van Economie Patricia Ceysens.